

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

▲ „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Muzeum-körút 7. sz.

▲ lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nétkől:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

Az e lapokban foglalt czikkekrért minden utánnomási jog fentartva.

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Amerikai levél. — Rothmayer Imre	269
A növényi tejről. — Török Bálint	269
Jegyzetek Svédország tejgazdasága köréből. — Schandl József	270
Baromfiállítások. — Buzzi Géza Félix	271
Könyvismertetés	272
Kérdések és feleletek	272
Kérdések: Tehenek hasmenésének megszüntetése.	
B. S. — Penészes tengeri felhasználása. Zs. T.	
Feleletek: Griffonbeszerzés. B. G. F. — Csikóbetanítás. Schnabel György. — Tejelő üsző. F. Z.	
Hírek	272
Aprók	273

Amerikai levél.

Irta: Rothmayer Imre.
State Fair.

St. Paul 1912 szept. 8.

Az Egyesült Államok Minnesota állama e hó 2-ikától bezárólag 7-ig rendezte az évi gazdasági és ipari kiállítását. Ezt minden évben szeptember hónapban rendezik és nemcsak a neveze t, hanem a földmiveléssel foglalkozó államok is részt vesznek, így az idén résztvett Észak és Dél-Dakota, Illinois és Iowa stb. Célja évenként bemutatni a gazdasági és ipari fejlődést az évenként ismétlődő kiállítással, a tenyészállatok és termények díjazásával az ambíciót akarják növelni a gazdáknak s tényleg az amerikai egyik legnagyobb vágya tenyészállatával vagy kiállított terményével elismerést és kitüntetést szerezni. A kiállítás keretében tartott általános gépversenyen pedig bemutatják az óriási számban megjelent farmereknek a gépeket működésükben, megállapítják azok jóságát és használhatóságát.

A kiállítás az állam fővárosa St. Paul és a malomiparáról híres testvérváros Minneapolis között, mintegy 360 acres területen van elhelyezve s nagyságával, a kiállított állatok, termények és gépek minőségével igazán meglepett, de nem erő, hanem az állattenyésztés magas fokáról és a gazdasági gépekről, melyek nemcsak a bemutatott próbán, hanem az általános használatban is praktikus voltuknál fogva megfelelnek, akarok néhány szót elmondani.

Itt, miután a tejgazdaság meglehetősen magas fokon áll, természetes, hogy a kiállított tenyészmarhák anyaga igen jó. Az érdeklődés nagy fokát mutatja az is, hogy a kiállított tehenek száma 700-on felül volt. A fajták között a holstein-frieslandi fajta dominált. Ezt a fajtát nagy tejjhozama miatt igen szeretik s kezdenek áttérni általánosan ennek tenyésztésére s ezt folytonos javítással a tejelő képesség fokozásával a tejjhozam magas fokára emelik. Szép és jellegzetes példánya volt a holstein-frieslandi fajtának, a külön istállóban elhelyezett „Pieterje Maid Ormsby H. B. No. 78051” nevű tehen (tulajdonos John B. Irwne Minneapolis, Station F.), mely a State Experiment Station hivatalos kimutatása szerint 1911—1912. évben 30 napi világrekordot állított fel Harmincz nap alatt adott 320-97 gallon tejet és ebből készítettek 4-54%-os 145-66 font vaját. A rekord idejében 6 éves volt. (Lásd 103.-ik ábrát). A Shorthorn fajtájú tenyészállatok között nagyon kitűntek a bikák, ezek között is különösen egy „Ring-Master” nevű, mely a chicagói nemzetközi kiállításon a Grand Champion címet nyerte. (Lásd 104.-ik ábrát). Mutatja az amerikai élelmességet, miszerint a tulajdonos, hogy gazdaságának reklámot csináljon minden kiállításon bemutatja, eddig 58 első díjat nyert vele. A díjazott és kitüntetett tehenek száma a Jersey fajtánál volt a legkisebb, e fajta tenyészete

nem áll a jelleg és szépség oly magas fokán, mint a fenti két fajta.

A sertések között a Yorkshire és Berkshireben gyönyörű példányok voltak, de a súly tekintetében a Tammworth és Poland-kinai fajta vezetett.

Nagyon meglepett a gazdasági gépipar fejlettsége. Miután itt az emberi munkaerő igen drága és a gazdasági munkás kevés, mert az idegen invázió inkább a városokban keresi boldogulását, iparkodnak mindent lehetőleg géppel végezni s a gépeket folytonos javítással, egyszerűsítéssel, a munkateljesítmény jóságának és nagyságának emelésével tökéletessé teszik. A gépipar fejlettsége az olcsóságban rejlik, a gyáros olcsón, jó fizetési feltételekkel, könnyű ellenőrzésű gépeket készít, melyeket egyszerű szerkezetüknél fogva bármely farmer használhat és vezethet.

Igen sokféle alkalmazásban használják és alkalmazzzák a benzinmotorokat, ezek között is új és a bemutatásnál szépen működött a Johnson-féle aratógépre szerelt kis motor; a motor ott van elhelyezve, hol a Cormick gépeknél a gombolyagtartó. Igen praktikus, mert a tulajdonképeni munkát a motor végzi a lovak csak a terhet huzzák. A motor sulya nem nagy s igen szép munkát végez. Egyik-másik gyár kezdi a nagy motorokat nem négy, hanem két kerékre szerelni, a két kerék előtt kis kormánykerék van.

103-ik ábra. A cikkben jelzett világrekordot felállító tehen

Itt az egész teher két keréken nyugszik s a bemutató szerint nagyobb a hordereje és munkaképessége.

A vetőgépek között nagyon tetszett a Peoria-féle kombinált vetőgép, nem kanalas, hanem kerékrendszerű és az alsó vetőtölcsérre tárcsa van alkalmazva, mely az elvetett magot el is takarja.

A cséplőgépek között csak önetető volt kiállítva, ezek közül is kivált a kétoldalú, a hol két oldalról lehet kocsiról vagy kazalról a gépbe a kévét hányni. Munkája szép és czélszerűségénél fogva kezd nagyon tért hódítani.

Igen szépen működött a John Deere-féle szecskaavágó és kazalozó. Lényege az, hogy a szecskazott takarmányt levegőnyomással kazalozza. Szépen dolgozik, de az ára igen magas, tehát nem éri meg a munkásmegtakarítást.

Egészen új dolog a Deere & M. Co. által bemutatott szekérre szerelt kis elevátor, ez a rakodásnál igen bevált egyszerűségénél és gyors munkájánál fogva.

Itt emlitem meg, hogy mint hallottam Kanadában, hol az aratás még folyik, kísérleteznek az aratógéppel kombinált cséplőgéppel, melyet motor hajt. Ezt eddig csak a szárazság által sújtott és eső hiányában szenvedő vidékeken használták, mert a gabonát egész a teljes éréig a lábán hagyhatták, a kísérlet eredményéről a személyes tapasztalat nyomán részletesen be fogok számolni.

Végignézve a sok praktikus gépet, melyet nemcsak a nagyobb birtokos, hanem a kis farmer is általánosan használ, önkéntelenül eszembe jut az otthoni munkáshiány és az oly sokat hangoztatott intenzívítás, ha nálunk is oly nagy mérvben használnák a gépeket, mint itt, legalább részben meg volna oldva a munkáshiány és a gazdálkodás jól dolgozó gépekkel intenzívebbé téve lenne.

A növényi tejről.

Irta: Török Bálint.

Növényi tej a neve annak a tejnek, a melyről a lapok eddig mesterséges tej, mütej, stb. elnevezés alatt irtak. Így javította ki az elnevezését maga a feltaláló Riegler Gusztáv a kolozsvári egyetem tanára és a közegészségtani intézet vezetője.

Nagyon nagy várakozással néz eléje a fogyasztóközönség a növényi tej forgalombahozatalának. Riegler professzort állandó kérdezősködéssel, tudakozódással terhelik, sőt nagy horderejű találmányának átvételére, forgalombahozatalára vonatkozólag már nem csak Magyarországból (27 hazai vállalkozó), hanem külföldről (32 külföldi cég), Frankfurt-, Wien-, Páris-, Londonból, sőt Amerikából is érkeztek megkeresések, ki mindaddig, míg a kísérletek a növényi tejjel be nem fejeződnek, nem nyilatkozik annak előállításáról és nem tárgyal az értékesítésről sem. A beérkező ajánlatokat és leveleket ügyvédjének adja át.

A kísérletek eddig sikerrel kecsegtetnek és szép reményekre jogosítanak. Naponta 30 litert készít Riegler professzor kis gépevel, melyből naponta 10 litert visznek a kolozsvári belgyógyászati klinikára, 10 litert a kolozsvári gyermekmenhelybe és 10 litert a feltaláló professzor részben az érdeklődőknek kóstolásra és saját háztartásának céljaira tart vissza. A tejet nekünk is volt szerencsénk megkóstolhatni, mely vegyi összetételre megegyezik a természetes tehéntej átlagos vegyi összetételével, vagyis tartalmaz: 87% vizet, 3-4% zsírt, 2-9% sajtanyagot (kaseint), 0-6% fehérjét (albumint), 0-2% egyéb lényegtelen alkatrészt, 4-5% cukrot, 0-75% hamut. Megalvad éppen úgy, mint a természetes tej. Belőle a tejszín kiválik, turó is készíthető belőle. Vajat és sajtot készíteni még nem próbált Riegler professzor, de ezek után már hihető, hogy majd azt is elő tudja állítani belőle. A kísérletek, mint irtok, eddig igen jól sikerültek. A betegek szívesen isszák és a tejkurán levők azt mondják, hogy ez a tej nem puffasztja úgy fel őket, mint a természetes tej. Arról akar meggyőződni a feltaláló, hogy a növényi tej hatása megfelel-e a természetes tej hatásának és a ki issza, sulynövekedést ér-e el vele? Tésztákhoz, sőt palacsintához is éppen úgy lehet használni, mint a természetes tejet.

A növényi tej steril. Baktériummentes. Már a gépben pasteurizálódik és teljesen készen, tisztán és pasteurizáltan folyik a palacszkba. Jól bedugaszolva a romlás veszélye nélkül hosszabb ideig eltartható. A betegségek terjesztése tehát kizáratik általa. Gyárilag, megfelelő nagyságu gép segítségével 1 1/2 óra alatt bármely nagy mennyiségben előállítható és beleértve minden a gyártással járó költséget, Riegler számítása szerint 12 fillérbe fog kerülni literenként.

Belőle kefir is készíthető, de csakis akkor, ha a tejhez tejezukur van keverve, különben nem. A tejezukur állati eredetű tápanyag lévén, Riegler professzor nem akarja ezért hozzá keverni. Azt akarja, hogy tisztán csak növényi eredetű tápanyagokból álljon, ezért szőlő-, nád-, malátavagy répaczukrot kever hozzá, kinek-kinek az-

104-ik ábra. A Grand Champion bika „Ringmaster“.

zal édesíti, ki mivel szereti és annyi zsírt ad hozzá, a mennyit — mondjuk — a rendelő kíván. Természetesen a fajsúlya is e szerint tér el a növényi tejnek a természetes tej fajsúlyától.

A növényi tej színe a természetes tej színénél egy halvány árnyalattal sárgább, szaga a sikkép vagy buzapép szagára, némileg a gyurtészta szagára is emlékeztető; elég jó, a megkóstolt tej répaczukorral volt édesítve, a mi kiértett belőle, de ha kevesebbet adnak belőle a tejhez vagy kávéval isszák, lehet, hogy nem érzik. A malátacukor édesítés folytán talán még kellemesebb volna édessége, noha így sem éremlygős; a szájjüregt bársonyosan vonja be a növényi tej, de azért nem mondható a bevonat lisztesnek, mert ilyen bevonatot a felfőtt jobb minőségű tejnek ivása után bárki is érezhetett a természetes tejnél is és a kóstolt tej szintén már forralt volt. A tej az üveg falát sűrűn, fehéren vonja be belülről, akárcsak a jobb minőségű tehéntej is.

Használhatósága attól függ, hogy dőlnek el a kísérletek, vagyis a növényi tej tápanyagainak emészthetősége, illetve annak táplálóereje arányban áll-e az árával és élvezete nem idéz elő később esetleg emésztési zavarokat, a mi eddig sem az egészséges, sem a beteg embereknél, sem a gyermekeknél nem volt észlelhető a klinikán, gyermekmenhelyen és a professzor családtagjainál és vendégeinél sem, a kik a növényi tejet frissen, felfőzve, megalvadva, turóként, vagy tésztahoz keverve élvezték, azt reggeliztek és uzsonnáztak.

A növényi tej előállításával Riegler professzornak egyedüli célja az volt, hogy a nagyvárosok szegényebb néposztályának tejjel ellátásán segítsen, hogy e néposztály részére egy tejszerű, a tehéntej tápértékének körülbelül megfelelő folyadékot olcsón állíthasson elő tisztán csak növényi eredetű tápanyagokból. Tejtermékek előállítása nem célja Rieglernek, ezért nem is sietett vaját és sajtot is előállítani megpróbálni.

De lássuk a növényi tej jövőjét a mezőgazdaság, tehenészetünk szempontjából, mert ha bevállal a növényi tej a gyakorlatban, bizonyára a mai drága világban nagy keletje lesz olcsóságánál fogva, miáltal egy bizonyos mennyiségű természetes tej felszabadul a fogyasztás alól. Mi lesz ezzel? Vagy elfogyasztja a társadalom jobb anyagi viszonyok között élő osztálya, vagy nem és akkor tejtermékek előállítására fordítható, a mikor a keletkező melléktermékeket is értékesítheti állattenyésztésében a gazda. De felmerül az a kérdés is, hogy vajjon egy ilyen gépet beszerelve, nem jobban jön majd ki a gazda, ha borjait növényi tejen tartva, a természetes tejet értékesíti? A tej növényi anyagokból áll, alkotórészei a gazdaságban termelteknek, a gazda olcsóbban tudná előállítani, mint a mennyiért árusítják, illetve árusítani fogják a piacon. Hogyan lesz felhasználható a gazdaságban, az még a jövő zenéje és ezt eldönteni a kísérleti állomások és a gyakorlati gazdák vannak hivatva, mert az elméleti számításokat esetleg egy figyelmen kívül hagyott vagy előre nem várt körülmény a gyakorlatban, keresztülhuzhatja.

Az élelmiszertörvény a növényi tej gyártása elé gátat vetni alig fog, mivel a tej egészségére

„növényi tej“ csak növényi eredetű tápanyagokból legyen előállítható.

A földművelésügyi miniszteriumnak is felkeltette a figyelmét a növényi tejnek az előállítására és értesítette Riegler professzort, hogy közelebből egyik szakemberét leküldi Kolozsvárra. Hogy ki fog lemenni vagy máris lement a miniszteriumból, azt, midőn e sorokat írjuk, nem tudjuk.

Riegler Gusztáv találmányával újabb dicsőséget szerzett a magyar névnek a külföld előtt és nem lehetetlen, hogy rövid időn belül Riegler-féle növényi tej bevonul az öt világrész lakóinak élelmi czikkei közé.

Jegyzetek Svédország tejgazdasága köréből.

Irta: Schandl József.

II.

A szellős, tágas, világos szóval a higienikus tehenistállóknak ideáljait találjuk Svédországban, némelyik berendezésében, az épületanyagok megválasztásában fényűzésre hajló ugy, hogy egy számos állatra 1000—1200 K-ba került (Arloef). A padlózat beton, az oldalfalak köröskörül körülbelül 1½ m. magasságban cementtel vakoltak vagy fehér olajfestékekkel vannak bemázolva, hogy deszinficizálás minél radikálisabban legyen keresztülvihető. A cement-jáslak alacsonyak; önitát sehol se hiányzik; az állások mögött mindenütt hollandi mintára árkok futnak végig, melyekben a szilárd ürülék összegyűl. Az árokból naponta 3—4 szer kitolják az excrementumot és utána vízvezetékkel kiöblítik. Nagyon ügyesen oldotta meg egyik gazdaság ama problémát is, hogyan kell a szénát a padláról lebocsátani a nélkül, hogy az istálló levegőjét beporozná s így a tej tisztaságát, a tehének egészségét veszélyeztetné. Az istálló egyik sarkában, vagy az oldalfal mentén több helyen négyszögletes, Rabitz-falu kémények nyulnak le a mennyezetről a padlóig; a szénát a padlón e kéményekbe szórják s alul ajtókkal elzárható nyíláson távolítják el belőlük. Az alsó ajtókat természetesen csak akkor nyitják ki, mikor már a lehányásból származó porfelleg leüllepedett.

Különös figyelmet érdemel az Alfa részvénytársaság hamrai, rendkívüli luxussal s művészi ízléssel épült, mintastállója. Fából épült, de kettős deszkafala tél hidege ellen is nagyon jól védi lakóit, mert 15° C alá akkor se száll a hőmérsék, ha künn 18—20° C hideg uralkodik. A farészek olajjal vannak átítatva, miáltal kellemes fényt nyertek és mosással tisztogathatók. A többszárnyú istálló középcsarnoka 160 számos állat befogadására épült, egy állatra 35 m³ légür jut. A tető 3 méter magas

oldalfalakon nyugszik, az oromig 7,2 méter magasra emelkedik, a közepén azonban a tetőoldal megtörik s ide a tető egész hosszában 1 méter magasságu ablaksorozat van függélyesen beiktatva, miáltal igen kellemes, bőséges viláosság árad szét az istállóban (Laternin rendszer).

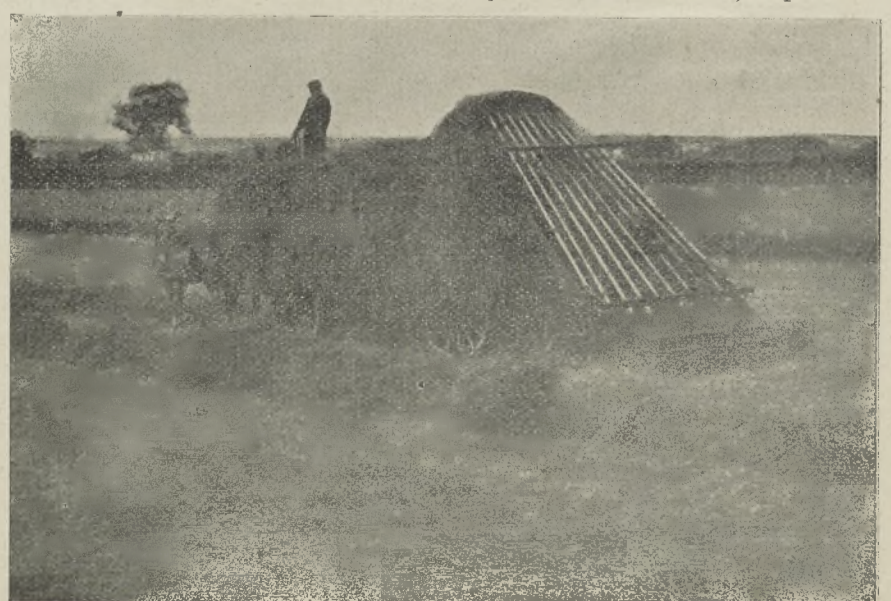
A legtöbb gazdaságban kézzel fejnek, csak a hamrai gazdaságnál láttam az „Alfa“ fejjépet működésben. Az öregebb tehének nem türik a zakatoló gépet, de a fiatalabbak tőgyét se feji ki teljesen vagy, hogy utánfejéssel még mindig lehet ½—1 litert nyerni. A Deutsche Landwirtschaftliche Gesellschaftnak már lezárt fejjépversenye is arra utal, hogy a nyomórendszerű (a fejő ujjainak munkáját utánozó) gépek, helyett minden valószínűség szerint a szívórendszerű (a borju szopását utánozni iparkodó) gépek, mint pl. a „Dana“, „Wallace“ „Max“ fogják meghódítani.

Naponta kétszer fejnek, de bizonyos mennyiségnél (12 kg.) napi nagyobb termelésnél háromszor; fejés előtt a legtöbb helyen a tehéneket megmossák, száraz ruhával letörlik, majd a fejök felöltik mosható köpenyeiket s így fejnek. Nyáron, mikor a tehének legelőn vannak, a fejést is szabadban végzik. A kifejt tejet Hamrában egy székkel ellátott tölésébe öntik innen csővezeték az istállón kívül felállított edénybe vezet, miáltal a tej beszennyeződését és az istállóság felvételét megakadályozzák. A tejet elszállítás előtt nagyjából Lavrance-hűtőkkel lehűtik, de a nasbyholmi gazdaság Issehhard-féle hűtőt használ e célra igen jó eredménnyel. Ennél tudvalevőleg a Lavrance-csőrendszer egy jégcsőrendszerrel van összekötve. A szózott jég a vizet tetemesen lehűti, a Lavrance-csőrendszeren ez áthatol, majd a még mindig alacsony hőmérsékű viz visszafolyik a jégtartányba. Nagyon takarékos gép, a tejet 1 3° C-ra lehűti s így tökéletes munkát is végez. A hűtés befejeztével a sósvíz a tehének abrakjára öntözik szét.

A hamrai tejgazdaságban szürés után cenzitrigával is tisztítják a tejet. Az e célra szerkesztett gépek a röperő segítségével a súlyos szennyezéseket s a rájuk ragadt bakteriumokat elválasztja a tiszta tejtől a nélkül, hogy azt lefölné, sőt a tejet alaposan szellőzteti is, miáltal az istállóban beléhatolt gázoktól, szaganyagoktól megtisztítja.

A tuberkulózismentes tehenészetek a fejt összes tejet „friss tej“ alakjában értékesítik. A tejnek legnagyobb részét vajjá dolgozzák fel, de ennek csak egy része értékesül Svédországban, aránytalanul nagyobb részét Anglia fogyasztja el, hova Göteborgon és Malmön keresztül szállítják. E két kikötőben egy 5 tagú bizottság ellenőrzi a kivitelre szánt vaj minőségét és ha egy gazdaság szállítmányát 2 éven át iz, szag, szín és zsírtartalom tekintetében kifogástalannak találja, ugye gazdaságnak jogot ad a „Running Marke“ viselésére. Ezen jegyzést az angol piac jól ismeri, a vele jelzett vaj jó minőségéről meg van győződve s így magasabb árt is hajlandó érte fizetni, mint egy ismeretlen származású szállítmányért. Az ellenőrzés a birodalmi jegyzés jogának megadásával nem szűnik meg s e jogot a gazda el is veszti, mihelyt a bizottság a szállítmányaiban lényeges hibákra akad. Svédország különben vajpiacának biztosítása céljából Londonban egy konzu t tart oly célból, hogy ő a vajpiacot ott állandóan figyelje s kellő információkkal lássa el a gazdatársadalmat.

A kiviteli vaj készítésére szánt tejet pasztau-

105-ik ábra. Új gép, a kocsira szerelhető kis elevátor.

rizálják, majd lehűtik, tejsavbakteriumokkal beolják s így hagyják állni 15—20 óráig. A vajkészítésre már sok helyen a kombinált gyuró- és köpülőgépeket is bevezették.

Sajtgyártásra sokkal kevesebb tejet használnak fel s a termék legnagyobb része otthon értékesül. Készítenek „Cheddar“ „Gouda“ sajtokat kövér és félkövér minőségben; nagyon szívesen fogyasztja a svéd nép a „fűszerezett sajtokat“, a melyek készítésénél 100 liter tejhez 2 decziliter hollandi kőményt és némi szegfűszeget, fahéjat kevernek.

A fejőstehenek takarmányozásánál okszerű takarékosággal járnak el. Nincs gazdaság, hol a termelőképessegen alapuló individualis, illetőleg csoportos etetés bevezetve volna. A tápszabványokban jelentékeny szerepük jut a különböző abraktakarmányoknak, így etetnek sok korpát, zablisztet, napraforgó-, gyapotmag-, sójabab-, földidőpogácsát, melasset, ritkábban vérlisztet. Téli az olajpogácsákat, nyáron, a fehérjedus pillangósok legeltetése közben, a daraféléket részesítik előnyben. Hogy a különböző termelőképessegi teheneket hogyan takarmányozzák, arról tájékoztatást nyújt a következő táblázat, mely 4 híres gazdaság tápszabványából van összevonva:

A csoportok száma	Tejmenyiség kg.	Abrak	Gyök-és gumós	Széna	Szalma	a termelőképessegek szerint kg.									
						Näsbyholm VI.	Hamra VI.	Bjärka-Säby IV.	Oertofta IV.	0-30	1-45	10-45	4-55	3-2	
						0-23	1-5	15-40	3-4	4-3					
						0-21	0-9-5	25-40	3-4	5-4					
						0-20	1-3	40	2-5	6					

Nyáron — az ország déli részén kizárólag „tüderezik“ a teheneket, azaz 3—4 m. kötéllel karóhoz kötve legeltetik, ha a tehén azt a területet, melyet így elért, már lelegelte, akkor tovább viszik a karót, a le nem legelt területre. Ezen eljárás kétségkívül a leggazdaságosabb módja a legeltetésnek, mert így a legelő állat a legelőt legjobban kihasználja, másrészt így menti meg a gazda leginkább a növényzetet a letapoástól, ez utóbbi oknál fogva a legeltetés e módja különösen a löhere, bükköny stb. legeltetésénél nyer jelentőségében. Tudvalevő ugyanis, hogy Svédországban nem kaszálják a zöld takarmányt, hanem legeltetik még a füvesherét, luczernát, csalamádét, bükkönnyt és pohánkát is, az alnarpi iskola gazdaságában pedig lóbab, borsó, bükköny és árpa keverék zöldjében lakmározta a bikák. Nem tagadható ugyan, hogy e legeltetési módnál elesik a szabad járás-kelés okozta kedvező fiziologiai hatás, de menti a svédeket e tekintetben ama körülmény, hogy ők is e módszert csak a fejősteheneknél s idősebb bikáknál gyakorolják, míg a növendék mindig a teljes szabadságot élvezzi a legelőn.

Baromfi kiállítások.

(Czepléd, október 19—21; Szeged, október 20—22.)

Irta: Buzzi Géza Félix.

A kiállítások megtekintése kellemes szórakozás, mert az ország különböző részeiből összehozott hivatalos és nem hivatalos személynységgel és főleg a tenyésztőkkel jut az ember érintkezésbe és nexusba. De tanulságos is. Pláne, ha kellemes társaságban utazik legyen az ellenfél vagy jó barát, a midőn keserveiket, már értem az állattenyésztés körüli keserveket kölcsönösen egymásnak elmondhatják. Osztályrészül jutott nekem Rác Ödönnél és férjével, valamint Pirkner János orsz. képviselővel együtt Czeplédre utazhatni. Előbbiekkel azután Szegedre és vissza is együtt lehettem.

Czepléd! Igen ügyesen rendezett kiállítás volt. Serfőző Géza a pestmegyei gazdasági egyesület titkárjának művét dicséri, de dicséri a köztenyésztésben alkalmazott helyes irányítását is, mert láthattuk, hogy a magyar fehérszínű, sárga és fehér lábú a Dobos és Varga-félék, nemkülönben az állatkertnek ajándékozott Ledniczky-féle fehér lábú, kendermagos magyarok baromfi-propagálását egyaránt czélul tűzte ki s a hol az orpington alkalmaztatik, ott e surrogatum vérbeépeltetésül minden 4—5 generációban egyszer szolgál. Helyes is a tendencia, mert a Rómába vezető bolgogító ut nem egyedül a testnagyság növelésében merül ki, hanem a tojáshozam érdekében is kell a tenyészteteket irányítani. Az orpingtonnal pedig ezen nagyot rontha-

tunk, mint azt a tapasztalatok mutatják. Winkler János a BOE titkárjának a nagyságnövelési mániáját nem követhetik tenyésztőink, a ki előtt a tyukokban is bizonyára az emdeni lud nagyságának képe lebeg. Annak a részére nincs elég nagy tyukunk és kakasunk, pedig hát köztudomású, hogy a nagyságnövelés már az emdeni ludnál is a szaporaságban megbosszulta magát, de részben a pekingi kacsnál is és mi lesz akkor, ha folytatjuk e tendenciát a tojáshozammal. Exportunk élőbaromfiban ugyszólván semmi, Hacsak Ausztria felé nem gravitál. A vágotté? A nagyobb befolyasztás miatt, drága takarmányárak, megdrágult fuvarételek miatt ugyanis minimális ezen export és mi marad vissza más a kivitelre, mint a tojás. Ebben pedig szintén elszomorító az állapotok. Az angliai tojásexport is alább maradt. Marad tehát a „Christmas-turkey“ a karácsonyi pulyka hátra s mivel Anglia ebben nagy darab pecsenyét követel, annak testnövelésére kell súlyt fektetni. Félre tehát a népies tenyésztésben, a pulykákön kívül, azzal a nagyságnövelési tendenciával és hóberttal.

Röviden, a mit Czepléden láttunk. A viziszarnyas elmondhatjuk igen jó volt. A BOE udvariban megint csak Serfőző Géza invencziója győzött. Az udvarok fedettek és a háttérben almozottak voltak, a hol a szárnyasok meghuzódhattak. A ludaknál, ha a testnagyságot vesszük alapul úgy előhaladást látunk. De típusban nagyon emlékeztetnek a fehér toulousei-akra. Voltak még kész gazdasági ludak a köztenyésztés részére is. Az emdeniek fejformációban és tokzacskókban egészen toulousei-ak. A pekingi kacsnál is előhaladás a fejlettségben, de ama bizonyos pinguin állás, egyik főfajta jellege hiányos, a lábak előre tolódtak, a mi idegen vére vall. Üresek a mellék és a hátszélesség sem kielégítő. A köztenyésztésben azonban a kacsa ugyszólván az egyedüli, mely nagyobb foku előhaladásról tanuskodik. Ennél a javító akció a köztenyésztésben észlelhető. Pulykákban a fehérek javulnak, bronzok degenerálnak. A magyar fehér tyukok Czepléden primák. A többi fajtáknál tyukok elég jók. Csillag nem tűnt fel a látóhatáron, kivéven a Fiedler-féle Plymouthokat. Az orpington kakasok között 2 kielégítő osztályzat, a többiekről hallgatunk. Nem a kiállítások keretébe való. Tyukok elég jók. Hova lettél szent pepineria tenyésztés? Voltál, kimúltál és nyugodj békében! Vagy talán bakteroszkodik?

Czepléden még egy fülkében a galambászat és némi házinyul is volt látható. Sajnos, a galambhoz nem értünk, a házinyulakról pedig nem sokat és tuljót mondhatunk el.

Első díjat nyertek: Varga Béláné, Ternovszky Józsefné, báró Braunecker Lamoralné, Ducker Ödönné, Fiedler Lajosné, Ledniczky Péter, Borbás Imréné, Graf Nándorné, Dobos Lászlóné, Rác Ödönné, Merényi Kálmáné, Frankó Béláné, Nagy János, Deák Lajos, a Csilaghegyi-tenyésztés és Dallossi Aladár.

Rác Ödönné Czepléden első ízben bemutatta egyik „essai“-jét, a fogolyszínű Hungariatyukokat. Sajnos, oly erős vedlésben, hogy valódi értéküket alig mutathatták be, mert rossz helyen, egy ablakfény háttérben voltak elhelyezve. Alig lehetett őket jól megsejmelni. A kiállítások rendezőinek szíves figyelemzésére, hogy ablak és két czugos ajtó mellé sohasem szabad ketreczeket állítani. Hogy a nátha ilyenkor kiüt, az természetes valami. Azt, hogy a „Hungariá“-k nem elég nagyok, azt csak a nagyság maniatikusok állíthatják. A mi véleményünk ez és ha a miéink volnának, mi sulmthali kakasokkal vagy a Pákozdy által javított fogolyszínű magyarokkal javítanánk meg őket. De chaqu' un á son goût. Ki-ki izlése szerint és a kitűzött czélnak megfelelően tökéletesítsen!

Egy intelmet azonban a pestvármegyei gazdasági egyesület fogadjon el. Egy 4—8 oldalra terjedő katalógust kiadhatna a helyett, hogy a kiállítók czimét kiírna, a mi feltétlenül a bírálatot illetve bírálat döntésük megejtésénél befolyásolhatja. Mindhiába van Magyarországnak két kifejezése, melyek mindent megmondanak s ezek a „puszipajtáskodás és czineczárkodás.“ No de meg a látogató közönségtől nem kívánhatja meg, hogy mindenki papirossal és czeruzával felfegyverkezve az összes czimeket és észleleteit

feljegyezze míg a katalógusban mindez könnyen eszközölhető. Azután azt mondja az angol: „time is money!“ Az idő pénz. Nem mindenki töltheti katalógus szerkesztéssel az idejét egy álló egész napig. A jövőben katalógust és ketrecszámokat kérünk.

A mig Czepléden az egész hivatalos status gróf Teleki Józsefné, gróf Ráday főispán, Fazekas Ágoston alispán, Pirkner János és Jandaurek, a BOE alelnökei, Czepléd város testülete a polgármesterrel az élen, dr. Leidenfrost Aurél gazdasági felügyelő stb., Winkler János a BOE titkára és nagyszámú tagjai élén mind-mind megjelentek, addig a Szegedi baromfi kiállításra a boycott jelleg teljes és tökéletes volt, mert a hivatalos apparátus teljesen hiányzott. A szegedi összes lapok nagyon is rámutattak az okára. Ha a nyilvánosságban már az alanti sorok napvilágot láttak, úgy én sem követek el indiszkreziót, ha itt e helyen ezeket leközlöm. Nem kulisszatitkok többé, csak sajnálatos, hogy az ilyen machinációknak a hivatalos apparátus felül. Szent protekció és Mammon mivé fajulsz?

Ime a szegedi lapok szövege:

„Mindent összevéve, a szakemberek véleménye szerint elismerés illeti a derék rendezőket, élükön bástyai Holtzer Aladár elnököt, Vogel Antal titkárt, s magát a Szegedvidéki Baromfi- és Házinyul Tenyésztők Egyesületét, hogy az értékes kiállításnak ilyen nagy sikert biztosítottak. És mikor ezt el kell ismerni, szinte kellemetlen színezete van, hogy a szegedi gazdasági egyesület most egy kontra baromfi kiállítást rendez november 17-én, a helyett, hogy támogatná a Szegedvidéki Baromfi- és Házinyul Tenyésztők Egyesületét.

Ennek különben nagyon frívól háttére van. A gazdasági egyesület ugyanis elhalasztta a baromfi-kiállítás ezer korona államsegélyét és ezzel üzletet akart csinálni a Szegedvidéki Baromfi és Házinyul Tenyésztők Egyesületével, úgy, hogy átadja ennek az 1000 koronát, de viszont követeli a kiállítás fele hasznát. A baromfi-kiállítás rendezősege ebbe az üzletbe nem ment bele, annál is inkább, mert a kiállításból remélhető anyagi siker már előzőleg az erkölcsi sikerre fordították. A gazdasági egyesület azért ad most kontrát a Szegedvidéki Baromfi- és Házinyul Tenyésztők Egyesületének, hogy az ezer korona segélyért ne vonhassák felelősségre.

Hogy a mai kiállítás vezetősége mennyire a közérdek és csakis az erkölcsi siker szolgálatában áll, bizonyítja az, hogy szombat délelőttől estig ugyszólván az összes szegedi iskolák növendékei díjtanuln nézték meg a szép állatgyűjteményt. A belépődíj pedig csak husz fillér és ugyanennyiért kétszáz baromfit, illetve galambot játszanak ki tombolán.

És hogy az ilyenek daczára mégis sikerült a kiállítás, annak szívből örvendünk. Az idő is kedvezett, a jövedelem is jó volt és már a megnyitás napján mozogni sem lehetett az új szegedi vidádó termében, sem a szabadban elhelyezett udvarok melletti széles utakon. A szegedi gazdasági egyesületben hiányzik a tudás a kiállítás rendezéséhez, de viszont megvan benne a kellő kapzsiság. Eladja a ketreczeket jó pénzen a Szegedvidéki Baromfi és Házinyul Tenyésztők Egyesületének, hogy azután még extra geschäftellessen. Győztesként persze nem a Gazdasági Egyesület szerepel, mert Szeged város tultette magát a kicsinyességen, adott szubvenziót e kiállításnak és Lázár György polgármester az ő hivatalos apparátusával pótolta és nyitotta meg a kiállítást. A BOE-t hát nem láttuk, három érmét kiosztottuk. Pont!

A tyukfélék bírálatát Rác Ödönné, e kiváló és nagy tudású urasszony, a galambokét Korhetz Celesztin, a vizi szárnyasokét, pulykaféléket és a magyar tyukokét Pákozdy László és szerénységem, a házinyulakét Potthehen Jakab végezték.

Röviden a kiállítás anyagáról annyit, hogy a galambok képezték a piéce de resistance-t, úgy hogy a BOE arany érmét Fratics Sándor ujszegedi tenyésztőnek kellett odaitélni. A BOE ezüst érmét, az egyesületi aranyérmét és diszoklevelet Deutsch Sándor folyai földbirtokos kapta pekingi kacsjáért, 2 olyanért, a melyet Magyarországnak még nem láttunk. A mostani czeplédin sem, pedig sok jó volt ott látható. Bajokat is észleltem a vizi szárnyasoknál. A kiállítás tenyész-

anyagának való s oda tömött, félhizlalt állatokat hozni nem szabad. Ludaknál ismét a fehér toulouse-i jelleg és csak egy udvar, mely a Czepléden kiállított Dudás-félékkel vetekedhetett volna. A mi kész gazdasági ludaink! Pulykákban ismét a fehérek fölényesek a bronzok felett. Borzeczky Ella kiszombori urasszony bronzai elég jók, csak tenyésztője fektessen több súlyt a rövid lábakra, mell- és hátszélességre és a mi házában e tenyészetben veszendőben van, a bronz patinára. Éghajlatunk áldozata ez. A szint ápolni és a vért időközönként felfrissíteni kell.

Rácz Ödönné urasszonnyal végig néztem végül az általa elbirált anyagot. Rendkívül korrekt bírálata elismerést érdemel. Deutsch Sándor egyik Plymouth kakasa és tyukjai igen jók. Holtzer Tivadar fehér Orpingtonjai I. díj, egy elég jó törzs fehér Wyandotte, Schmidt Mariska-Lovrin, tulajdonában Mattyasovszky Gyuláné-Temesvár egy sárga Orpington törzse igen jó, nemkülönben a Murányi József-Rákospalota igen jó Rhode Island törzse. A kakas jó formája meglepett. A törpe-tyukoknál Telbisz György dominál, különösen szép arany és ezüst sebright-tyukjaival.

A nyulakról, úgy tudjuk, a bíró, Pottchen Jakab fog referálni s így nem vágok az események elébe. 106 ketrecz volt összesen kiállítva, elég szép rekord. Galambokban 118 ketrecz. Még egy igen szép vadászcsoportban őzeket láttunk báró Majthényi tulajdonában. Fattinger eteteit a szegedi hus- és vásárpénztár vér- és műtakarmányokat és koppasztott baromfit mutatott be.

Nézetem szerint úgy Czepléd, mint Szeged meg lehet terminusi collisója daczára kiállítási-ai elégedve. A morális siker egyforma. A jövedelmi Szeged javára billen.

Serfőző Géza és hű famulusai Zsivánovits Béla és Vargha Lászlót illeti a czeplédi siker, dr. Jedlicska Béla, Holtzer Aladár, Telbisz György, Balás Károly és főleg a fáradhatatlanul az ügy mellett kitartó és buzgalkodó Vogel Antalt és törzskarát a szegedi siker. A czeplédi siker könnyebben volt elérhető, mert segédkezett neki az egész hivatalos apparátus, míg a szegediek küzdöttek. Mindenféle ellenáramlat daczára győzelemre vitték a már-már a kezükből kicsavart lobogót. A szegedi gazdasági egyesület elmondhatja, hogy törököt fogtam, de nem ereszt el. Köszönet végül mindkét kiállítás intézőségének a vendéglátásért. Kedves emlékeink közé sorozzuk a két kiállításon látottakat és tapasztaltakat, nemkülönben a vezetőemberek szívességeit.

KÖNYVISMERTETÉS.

A Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár az 1913. évre megjelent. Ezelőtt 53 évvel indította meg boldogult Kodolányi Antal az első magyar »Gazdasági Zsebnaptárt«, 6 évvel előzve meg a wieni Hugo Hirschmann Taschenkalenderének kiadását.

Ezidőszerint a »Gazdasági Lapok« szerkesztőse (jelenleg Budapest, IV., Muzeum-körut 7. sz., november hó 1-től pedig VIII., József-utca 15. sz.) teljesen átdolgozta és kibővítette a naptár tartalmát, hogy a jelenkor kívánalmainak tökéletesen megfeleljen. Már a naptár külalakja is újítást mutat, amennyiben gazdagabb beltartalma daczára — a papírosnak czélszerű megválasztása folytán — sokkal vékonyabb s így könnyebb is az eddiginél, miért is tényleg zsebben hordozhatóvá vált.

A múlt évben már felvett újabb kimutatások s táblázatok az 1913. évi naptárban is belefoglaltatnak, de ezeken kívül még a következő változások, illetve bővítések is tartalmazza ezen évfolyam:

A M. A. V., valamint a Déli- és Kassa-Oderbergi vasutak megváltozott személydíjzabásait közli a naptár. De különösen a gazdasági rész ismételt kibővítetett, amennyiben a következő s t. gazdatiszainkat nagyon is érdeklő táblázatokat vette fel:

A trágyafélék összetétele, mely a különböző természetes és mesterséges trágyafélék vegyi alkotórészeit tünteti fel;

Vetőmagszükséglet a zöldségtermelésnél, a folyton terjedő konyhakertészet részére szolgáltatott adatokat;

Négyzetek, négyzetgyökök, körkerület és körterület táblázata 1—100-ig; a gyakorlati élet-

ben, kivált az építkezéseknél és területek s kerületek kiszámításánál nagyon gyakran szükséges hosszadalmas számításoknak megkönnyítésére szolgál;

A testek fajsúly-táblázata; nemcsak ismeretterjesztő kimutatás, de sokszor szükséges is kivált a belterjes gazdaságban;

Végül: □-m. felületen óránként a következő melegmennység adódik át című táblázat nagyon is figyelembe veendő a gazdasági építkezéseknél, melyeket igen gyakran a gazda maga vezet, kivált mint a pusztán, tanyákon, majorokon, hol nem lehet mindig építész vagy építőmestert kihozatni, vagy ily szakemberek tervei alapján építeni.

Mindenzen telemes és költséges javítások és bővítések daczára is a naptár ára az eddigi maradt, 2 K 80 fillér, ajánlott küldéssel 3 K 25 fillér, utánvétellel 3 K 45 fillér. Kapható a »Gazdasági Lapok« kiadóhivatalában (Budapest, IV., Muzeum-körut 7. sz., november 1-től VIII., József-utca 15. sz. alatt).

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Tehenek hasmenésének megszüntetése.

Leveles répafejeket, majd tisztán répalevelet is etetek teheneimmel, de kapnak más takarmányt s abrakot is, mindazonáltal hasmenést kaptak. Kérem velem tudatni mit tegyek, hogy e baj megszűnjék, de úgy, hogy azért a még mintegy 3 hétig tartó czukorrépa fej és levelet fel-ethessem? Köszönet a szives választásért már előre is.

B. S.

Kérdés. Penészes tengeri felhasználása.

Tengerim egy része nem tudott beérni, etetem ugyan mindenféle állattal az éretlent, csutkásan, azonban mégsem birtam elkerülni, hogy penészesse ne váljék belőle vagy 20 mm. Mit tegyek azzal? Hogy és miként használhatom fel a gazdaságban, hogy az állatok meg ne betegedjenek tőle? Szives választás kér.

Zs. T.

Felelet. Griffonbeszerzés című kérdésre.

Kérdéstevőnek igaza van, hogy a Griffonvizslák kitűnően beváltak a vadászati üzemből. Sokoldalúak és mesés szimatuak. Ellenszenv ellenük csak egyben kulimínál, hogy borzassak. A Drathaar a Korthalsgriffonok és a Stichelhaarig Deutscher Vorstehhundból lett keresztezés által előállítva. Hiányzott a német fajtaiban az egyöntetűség és a jó szimat. Ezért kellett a K. Griffonok. A Korthals által előállított illetve kitenyésztett a telivér fajta. Sokat kerestem megvételre ilyet felkérésre, de sajnos az elhunyt báró Gingins, a ki Korthals tenyészetét átvette és az ő szellemében folytatta, akkor már betegeskedett. Választ tőle kapnia a képtelenségek közé tartozott. Most R. Winkler-Gimbsheim am Rhein, a Griffon egyesület titkárnak a kezében van a beszerzési kulcs, a ki készséggel szerzi be és most is tenyészt a Korthals-Griffonokat. Egy 10—12 hetes kölyök ára minőség és származás szerint 80—150 márkáig terjed.

B. G. F.

Felelet. Csikóbetanítás című kérdésre.

A csikóbetanítás fontosságát nem czélem jelen felelet keretein belül hangsúlyozni, hiszen a gazdák legnagyobb része tisztában van azzal, hogy ezen momentum mily nagy kihatással van a ló jövőjére, tovább használhatóságára. Egy alapjában egyszerű és czélravezető csikóbetanítási mód a következő: Mindenekelőtt a csikót a hámoz kell szoktatni, illetve azt a csikóval megismertetni. Ezért napjában többször be-be viteljük a hámoz a csikóhoz; engedjük, hogy szagolgassa azt, tehát megösmérje. Csak midőn félelmet nem mutat kell lassan és fokozatosan felrakni a csikóra. Így felszerszámozva kell állatni egy ideig az istállóban; majd később longszáron így felszerszámozva meg kell járatni. Ezután következik a tulajdonképeni betanítás, mely úgy kezdődik, hogy a hámoz istrángjait 2—3 méteres rudallókötéllal megtoldjuk s ezen kötelek végét egy-egy ember a kezébe fogja, úgy hogy azok ne surolják a csikó oldalait, tehát nem párhuzamosan, hanem ék alakban s most egy csendes, tágasabb térségen így megjárattuk a csikót. Ezalatt a két ember fokozatosan feszíti a köteleket, mindinkább közelednek egymáshoz s így a csikó megszokja a hámoz surolását s észrevétlenül belefekszik a hámba, huzni kezd. Midőn ezen is tustünk meg kell ezen műveletet többszörismételni valamely forgalmasabb helyen, hol a csikó a zajhoz, kocsizörejhez hozzászoktatatik. Ezek után lehet csak a csikót egy

idősebb, jól huzó, feltétlen nyugodt lóval kocsik elé fogni, még pedig úgy, hogy eleinte, csak a tartószíjjal erősítjük a rudfőhöz az istrángokat nem rakjuk fel. Ha így nyugodtan jár, fel kell tenni, a belső istrángot; a külső istrángot pedig ismét meg kell toldani kötéllel, melyet a hajtó ember mellett ülő egyén tart kezében úgy, hogy ez a csikó oldalát ne surolja. Járatás közben fokozatosan feszíti s így a csikó ezt is megszokván fel lehet tenni a külső istrángot is, a csikó megtanult huzni. Feltéve, hogy ezen módszert lépésről-lépésre befogja tartani ez bizton czélhoz fog vezetni, szükségesnek tartom azonban hangsúlyozni, hogy mindenekelőtt fő a nyugodt higgadság, a türelem, a jó bánásmód a csikóval, különösen az ostornak megfontolt használata, a biztos kéz, mert ezek azok a tényezők, melyek óriási és döntő befolyással vannak a csikó tanulékonyására.

Schnabel György.

Felelet. Tejelő üsző című kérdésre.

A korán tejet elválasztó üszőből remélhetőleg jól tejelő tehén lesz, de hogy a már méhében fejlődő borjura a fejés ne legyen rossz hatással, nem szabad erőltetni a tejelést s naponta csakis egyszer tanácsos fejni. Továbbá arra kell törekedni, hogy a borjazás előtt két hónappal szünjék meg teljesen a tejelválasztás, mit úgy érünk el, ha mindig tökéletlenebbül fejjük ki a tőgyet, azaz mindig több tejet hagyunk benne s utóbb már nem mindennap, hanem csak minden 2-ik nap fejjük az üszőt, majd csak minden 3-ik nap s végre egészen elhagyjuk e műveletet. Tehát már mintegy 3 hóval a borjazás előtt kezdeni az apasztást, ha czélt akarunk érni és jó borjút kapni a tejelő üszőtől.

F. Z.

HIREK.

Személyi hírek. A király dr. Mácsai Csernovics Diodor miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott osztálytanácsos, aradi jószágigazgatónak a közszolgálat terén szerzett kiváló érdemei elismerésül Ferenc József-rend középkeresztjét adományozta. Ugyancsak a király Czákó Béla keszthelyi gazdasági akadémiai igazgatónak a felsőfoku gazdasági szakoktatás terén kifejtett munkássága elismerésül III. oszt. vaskoronarendet díjmentesen, Kállay Ödön békesabai és Nagy Károly lugosi földmivésiskolai igazgatóknak az alsófoku gazdasági szakoktatás terén kifejtett munkásságuk elismerésül Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

Házasság. Lapjaink társszerkesztője Fehér Zoltán és neje Szilvássy Jolán kedves leánya Ilonka és Bozán Jenő nyugalmazott m. kir. honvédőrnagy és neje Vargha Ilka fia Bozán Andor m. kir. honvédfőhadnagy esküvőjét f. hó 19 én, déli 1 órakor tartották meg a budapesti szarvastéri r. kat. templomban a kiterjedt rokonság nagyszámmal képviselt tagjainak jelenlétében. Mint tanúk szerepeltek: Pusztay Károly fő- és székvárosi iskolaigazgató és Schuster Béla, gróf Esterházy Mária és Vera grófnők találosi uradalmainak gazdasági intézője. Ugy az ifjú párnak, mint az örömszüloőknek őszinte szívvel jövő szerencsekívánatainkat ezuton is tolmácsoljuk.

B.

Gyászhir. Mayr József Frigyes főherczeg uradalmának nyugalmazott felügyelője, 76 éves korában jobblétre szenderült, benne t. munkatársunk Grabner Emil magyaróvári gazd akadémiai tanár apósát vesztette. A régi gazdatiszti gárda ezen érdeműs tagjának elhunytá felett mély megilletődéssel tolmácsoljuk őszinte részvétünket a gyászoló családnak s igaz tiszteletünk s nagyrabecsülésünk az elköltözött iránt emlékét szívünkbe zárta. Szép kort élt, nyugodjék békében. — József főherczeg ő fensége uradalmának jószágigazgatóját Libits Adolfot súlyos csapás érte, neje született Mannlicher Gizella hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Lapunk érdemes munkatársa enesei Dorner Béla anyósát gyászolja az elhunytban. Béke poraira.

Vajverseny Sopronban. A Sopronmegyei Tejszövetkezetek Szövetsége a kötelekébe tartozó 19 tejszövetkezet részvétele mellett most tartotta meg folyó évi II. vajversenyét. A bírálóbizottság Szeniczey Ödön elnöklésével ülésezett és a rendelkezésre álló díjakat a lócsi, felsőszakonyi, fertőszentmiklósi, alsószakonyi, büki, hőveji és haracsonyi tejszövetkezeteknek ítélte oda.

Orosz hus Berlinben. A husrágaság enyhítése érdekében a németek nagymennyiségű húst hozatnak Oroszországból. Az első rakomány vasárnap érkezett Berlinbe, de csak szerdán ke-

rült eladásra a városi vásárocsarnokokban. Öt vagon hus, összesen 360 q súlyban került ott eladásra. A hus kirakásánál e'sősorban az elváromlást végezték el, majd megvizsgálták a hus minőségét s azt kifogástalannak és a hozzáfűzött várákozásnak minden tekintetben megfelelőnek találták. Az orosz hus eladási árából közöljük a következőket: Leveshus fontonként 55 pfennig, szegye és gerince 73, roastbeef 90, filet 1, nyelv is 1 márka. A húst 12 csarnokban és Berlin elővárosaiban árusították, a hol csakhamar szétkapkodták az egész készletet. Novemberelsején olyan szállítási szerződést óhajtanak életbeléptetni, amely szerint hetenkint 3000 métermázsza húst kell Oroszországnak szállitania a mi kétséges. És most papirháboru van Berlinben a fogyasztók és mézszárosok között, a kik nem akarják ezt a húst kimérni, mert károsítja őket.

Élelmiszer-kiállítás Londonban. Október 29-étől november 2-áig terjedő időben tartják meg Londonban a nemzetközi szakácsművészeti és élelmiszer-kiállítást, a melyen mindenféle élelmiszer, konyha- és ebédlő berendezési tárgy, szakácsművészeti készítmény, katonai élelmezési cikk és sütemény állítható ki. A kiállítást a Royal Horticultural Hallban rendezik, a hol a kiállítás tartama alatt több szakácsversenyt is rendeznek. A kiállítás részletes programja a m. kir. Kereskedelmi Múzeum igazgatóságánál megtekinthető.

Nemzetközi értekezlet az élelmiszer vizsgálatáról. Párisból kapjuk a hírt, hogy a francia pénzügyminiszter október 7-én nyitotta meg az élelmiszer különböző vizsgálati módjának tanulmányozása és lehető egységesítése ügyében 1910-ben tartott nemzetközi értekezlet mostani második ciklusát. A megnyitóbeszéd elhangzása után elnökké Bordas dr. egyetemi professzort, a vegyészeti laboratórium igazgatóját választották meg. E fontos értekezleten Magyarországot Dobokay Lajos miniszteri tanácsos, a földművelésügyi miniszter párisi szaktudósja képviseli, a ki mellett Konek Frigyes dr. egyetemi professor, m. kir. fővegész és Steinecker Ferencz dr. miniszteri segédtitkár vesznek részt az értekezleten, a melynek egyik alelnökévé Dobokay Lajos miniszteri tanácsost választották meg. Az eddigi üléseken a kitűzött cél elérése érdekében fölállítandó kémiai laboratóriumok szervezési szabályairól, munkarendjéről és elhelyezésének kérdéséről tanácskoztak. A tervezett intézmény nemcsak a kémiai tudománynak volna hasznára, de mindenestre sikeresebbé tenné a küzdelmet az élelmiszer hamisítása ellen.

Allategészségügyi zárlat megszegése. Fölmerült esetből kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a földművelésügyi miniszter, hogy allategészségügyi zárlat megszegése által kihágást követ el az, a ki bár az állatvásárlás idején fennálló zárlatról nem bir tudomással — de a markalevél átruházását és kellő irányítását megkísérelni elmulasztja.

Az állatbiztosító szövetkezetek terjedése. A „Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság mint szövetkezet” kötelékében újabban a következő szövetkezetek alakultak meg: Bars megyében Aranyosmarót, Hont megyében Nagybörzsöny, Liptó megyében Vychodna, Nógrád megyében Kósd, Pest megyében Budajenő, Szatmármegyében Tiszabecs, Szolnokdomboka megyében Bethlen, Trencsénmegyében Ösvényes, Dunajó, Cserne, Almásfalu, Szulyóvárja, Fehérhalom, Donány és vidéke, Ugocsamegyében Fertősalmás és Szőlősvégardó, Vas megyében Kukmér és Németszentgróth.

Az állatbetegségek összegezése okt. 20-án.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapothoz képest	
	köztség	udvar	több	kevesebb
Lépfene	177	198	—	12
Veszottség	135	139	—	10
Takonykór	50	57	—	—
Ragados száj- és körmfájás	13	59	—	1
Juhhimlő	33	46	5	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	7	27	—	2
Rühkór	75	121	—	9
Bivalyvész	30	54	—	2
Sertésorbáncz	586	1872	—	55
Sertésvész	1605	7543	—	100

Baromfikiállítások. A szarvasi baromfitenyésztő egyesület f. hó 17. és 18. án tartotta meg baromfikiállítását. Kiállított 1637 drb

baromfi, melyből az állam nagyobb mennyiséget vásárolt. A kiállítás iránt nagy érdeklődés mutatkozott. A kiállítók között jutalmat osztottak szét. Arany oklevelet Braunecker Lamorálné báróné és Haviár Dániel nyertek. — **A balassagyarmati baromfikiállítás,** melyet a Nógrád-megyei Gazdasági Egyesület rendezett, szép sikerrel zárult be. Összesen 682 darab nemes baromfit, galambot és házinyulat állítottak ki, melyek közül továbbtenyésztésre 385 darabot vett meg az állami kiküldött. Több díjat és oklevelet osztottak szét a tenyésztők között.

APRÓK.

Kainit az istállótrágya konzerválására nem ajánlható Brandes Ottó hannoveri állatorvos kísérletei szerint, mert a kainittel behintett almon álló állatok lábain bőrbajok támadnak, bőrgyulladások keletkeznek és a trágyatelepen az ily kezelésben részesült trágya között kapargáló tyukok betegek lesznek, mert a kainit, mint mérgező anyag hat rájuk.

Öreg paripák nehezen szoknak a huzáshoz. A huzószerszám csiklandozza őket, hisz a szügyelő egészen idegen előttük, azért fokozatosan kell a szerszámhoz hozzászoktatni a kiérdemült paripákat. Az istállóban többször rakjuk rájuk a szerszámokat s mindig hosszabb és hosszabb ideig hagyjuk rajtuk, aztán vezessük ki felszerszámozva s jártassuk kézen, úgy hogy a rövidre kötött istrángok hasukat ériék, meg meg érintsék (megüssék.) Azután hosszú lánczra kötött simitődeszkára vagy tövisboronára fogva vezetgessük többször is ide-oda. Azután egy öreg és jól huzó lóval fogjuk össze egy könnyű üres kocsiba s elejében a tágas udvarban csak vezetgessük és azután ha már látjuk, hogy huz és jól megy, a gyeplével próbáljuk meg a hajtást, ide-oda irányítást. Így előkészítve majd megszokja a szerszámot s használható lesz, mint kocsiló.

Baromfilágyűrűk. Kinek több évjáratu egyforma színű tyukjai vannak, az nem képes korukat megismerni lábgyűrű alkalmazása nélkül. Már pedig, ki 3—4 éves tyukokat tart az saját zsebe ellen követ el merényletet, mert ily öreg tyukok tartására alaposan ráfizet. Ne tessék tehát a lábgyűrűk vételével járó csekély kiadást sajnálni. A gyűrű a tyukfélékre 3 hónapos korban helyezendő el következőleg: a láb előre álló 3 ujját fogjuk lehetőleg össze s huzzuk rá a gyűrűt, aztán ugy fordítsuk, hogy a hátsó ujj is behuzható legyen s a gyűrű így a lábszárra jusson. Könnyebb ellenőrzés végett a páratlan számok a bal, a párosak a jobb lábára huzandók, így p. o. az 1912-ik tyukgeneráció jobb lábára kapja a gyűrűt.

Vásári tudósítások.

Budapesti vágómarhavásár.
Hivatalos jelentés. 1912. október 24.

Főhajtás és árak:	I.	II.	III.
319 Bika	78—104 (107)	60—76	—
509 Magyar hizott ökör	92—100 (108)	76—90	56—74
375 Tarka hizott ökör	100—110 (121)	80—98	56—74
Magyar legelőmarha	76—90 (—)	56—74	—
581 Boszniai ökör	80—90 (—)	68—78	(—)
203 Magyar tehén	—	54—80	(92)
516 Tarka tehén	—	56—104	(—)
141 Bivaly	50—73 (—)	—	—
45 Növendékmárha	—	60—84	(90)

Eladatlan — A felhajtás 337 darabbal kisebb, mint az előző héten, a konzervvágásra történt vételek következtében elsőrendű l k-vál drágább, silányabb árú elhanyagolt.

Budapesti szurómarhavásár.
Hivatalos jelentés. 1912. okt. 22.

Főhajtás és árak:	I.	II.	III.
281 Magyar élő borjú	110—120(124—128)	96—108	—
1 Magyar öltött borjú	228	—	—
Galliczai borjú	—	—	—
Öltött bárány párja	160	—	—
72 Rugott borjú	52—72	—	—
Élő bárány párja	—	—	—
Öltött gödöllye	—	—	—
11 Eladatlan	—	—	—

Eladatlan — Irányzat lanya, az árak 2—4 f.-rel hanyatlottak.

Budapesti juhvásár.
Hivatalos jelentés. 1912. október 21.

Főhajtás és árak:	I.	II.	III.
962 Hizlatt tüdő	—	—	K 62—67
200 Feljavított juh	—	—	50—60
65 Kisorsolt kos	—	—	48—60
377 Kiverő és anyajuh	—	—	40—52
Durvaszőrű	—	—	54—56

Irányzat élénk, az árak 2—3 fillérral hanyatlottak.

Sovány sertésárak.
Uri Rezső bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1912. október 24.
Ár elősúlyban 4% engedmény.

Vészen átment	60—100 kg. fill.	140—144
"	100—120	144—144
"	120—160	144—140
"	160—200	140—136
Vészen át nem ment	60—100	110—120
"	100—120	120—124
"	120—160	124—128
"	160—200	126—128

Irányzat lanya.

Kőbányai kiviteli sertés piac betforgalma.
Hivatalos jelentés. 1912. okt. 16. — 1912. okt. 22.

Állomány	okt. 16.	31176
Erkezett		984
Összesen		32160
Elszállított:		
Helyi fogyasztásra		743
Belföldre		996
Bécsbe		585
Ausztriába		284
Szappanfőzőbe		9
Összes elszállítás		2617
Maradvány	okt. 22.	29543

Kőbányai sertésvásár.
Eredeti tudósítás. 1912. október 23.

A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz, párja	K	—
400 kilón felül		—
Öreg közép, párja 300—340 kg.		—
B) Magyar fiatal nehéz, párja 300 kilón felül		158—161
Fiatal közép, párja 251—300 kg.		168—170
Fiatal könnyű		—
Sertéslétszám:		
Volt készletben	okt. 21-én	29557
Főhajtás	" 22-én	227
Elszállítás	" 22-én	241
Maradt készlet	" 23-ra	29543

Bécsi marhavásár.
1912. október 21.

Főhajtás összesen		4141	
Minőség szerint:			
Hízómarha		2374	
Legelőmarha		423	
Kicsontozni való		1344	
Származás szerint:			
Magyar		3178	
Galicz., bukov.		189	
Egyéb vidékről		774	
Nemek szerint:			
Ökör		2343	
Bika		890	
Tehén		574	
Bivaly		164	
Árak 100 kg. elősúlyért fogy. adó nélkül			
I.		II.	III.
Magyar hizott ökör	104—110 (112—116)	90—102	80—88
Galliczai hizott ökör	(—)	94—112	—
Tarka hizott ökör	116—124 (126—132)	106—114	96—104
Bika	86—94 (96—108)	—	—
Hizott tehén	94—108 (—)	78—92	66—77
Legelőmarha	(—)	90—110	—
Kicsontozni való	(—)	—	48—70
Bivaly	56—76 (—)	52—54	—
Konzerváru	(—)	—	—

Főhajtás 550 drb-bal kisebb a múlt hetinél. A jobb- és középfajok 1—3 koronával drágultak, a silányabbak 2—3 koronával olcsóbbodtak. Irányzat vontatott.

Bécsi sertésvásár.
Hivatalos jelentés. 1912. október 22.

Bejelentett a vásárra		22609
Főhajtás: Zsirterés		8833
Süldő		12755
Magyarországból		12445
Gallicziából		9057
Osztrák tartományokból		86
Összesen		65780
Árak:		
Magyar I. minőségű sertés		142—146 (—)
Magyar közép sertés		136—140 (—)
Magyar öreg sertés		126—134 (—)
Könnnyű és szedett sertés		126—132 (—)
Süldő		90—132 (136)
Irányzat vontatott.		

Vásári jelentés: Budapestben, 1912. évi október hó 24-én tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom élénk.

Jegyzetelt	Fel-hajtás	Eladatott	Árak
I. jobb minőségű lovakból:			
a) hátsó	50	75	240 680
b) könnyebb kocsiló (jukker stb.)	40	10	550 650
c) nehezebb kocsiló (hintós)	8	2	1080 1080
d) a. kocsiló (nehéz nyugoti faj)	100	34	278 500
e) ponyy	154	25	180 300
II. Közép minőségű lovakból:			
a) nehezebb félék (juvaros ló stb.)	100	36	540 880
b) könnyebb félék (parasztló stb.)	156	79	100 550
III. Alarendelt minőségű lovakból:	400	370	85 114
Összesen	978	566	

1. Székesfővárosi vágóra vásároltatott 194 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltatott — drb. 3. Tulajdonjogra gyanus ló lefoglaltatott. — 4. Ragályos betegségre gyanus ló lefoglaltatott —. 5. Takonykór miatt a gyepesterhez ktlidetett — drb.

Hus és hustermekek: Marhahus: helyb. Ia hát. 1.80—1.84 K. eleje 1.52—1.68 K, Ia hátulja 1.48—1.72 K, eleje 1.28—1.48 K. vidéki Ia hátulja 0.00—0.00 K, eleje 0.00—0.00 K, Ia hátulja 0.80—1.20 K, eleje 0.60—1.00 K kg.-kint.

Növendékmárha: I. osztályú (pecsenyehusok) 0.00—0.00 K II. oszt. (leveshus) 1.20—1.20 K kg.-kint.

Borjúk: öltött, bőrb., helyb. Ia 1.40—1.60 K, vidéki 0.90—1.52 K, Ia hátulja 1.80—2.00 K, eleje 1.50—1.60 K, Ia hátulja 1.60—1.70 K, eleje 1.28—1.40 K kg.-kint.

Juhusok: öltött, nyugott helyb. Ia 1.12—1.28 K, öltött, nyugott helyb. IIa 0.90—1.08 K. Bárány öltött, bőrb. Ia 0.00—0.00 K, IIa 0.00—0.00 K, egészben, bőr nélkül 0.00—0.00 K kg.-kint.

Sertésusok: szalonnával, helyb. Ia 1.64—1.68 K, szalonnával helyb. IIa 1.60—1.62 K, szalonnával vidéki Ia 1.60—1.64 K, szalonnával, vidéki IIa 1.52—1.56 K, szalonna nélkül, helyb. Ia 1.56—1.64 K, szalonna nélkül, helyb. IIa 1.48—1.52 K, szalonna nélkül, vidéki Ia 1.52—1.56 K, szalonna nélkül, vidéki IIa 1.40—1.50 K, friss karaj 0.00—0.00 K, sonka nyers, helyb. I hátsó 1.76—1.80 K, mellés 1.60—1.68 K, vidéki hátsó 0.00—0.00 K, mellés 0.00—0.00 K szalonna olvasztani való 1.72—1.76 K, sózott 1.72—1.76 K, pörkölt 1.80—1.84 K, füstölt 1.80—1.88 K, paprikás 1.80—1.84 K, hárj 1.88—1.90 K, zsir helyb. I 1.80—1.92 K, vidéki 0.00—0.00 K, szalámi magyar új 0.00—0.00 K, nyári 1.40—1.60 K kg.-kint.

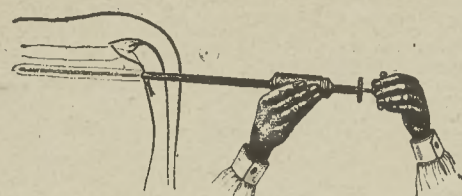
Baromfi: Élő: csirke rántani való 1.60—2.40 K, sütni való hazai Ia 3.00—3.40 K, IIa 2.20—2.80 K, kappan hizott 0.00—0.00 K, sovány 0.00—0.00 K, fiatal ruca, 0.00—0.00 K, hizott 5.60—6.40 K, sovány 3.20—4.40 K, liba, fiatal 0.00—0.00 K, lud, hizott 10.00—18.00 K, sovány 5.00—7.00 K, pulyka, újdonság 0.00—0.00 K, hizott 6.00—9.00 K, sovány 0.00—0.00 K páronként, házinyul 0.00—0.00 darabonkint.

Tisztított: csirke Ia 1.40—2.00 K, IIa 0.50—1.20 K, jérece Ia 2.00—2.40 K, IIa 0.80—1.80 K, tyuk Ia 2.00—2.40 K, IIa 1.50—1.80 K, kappan, helyb. I 0.00—0.00 K, ruca, újdonság 0.00—0.00 K, hizott 2.40—4.00 K, sovány 1.80—2.40 K, liba, újdonság 0.00—0.00 K, lud, hizott 1.40—1.66 K, pulyka, újdonság 4.00—6.00 K, pulyka, hizott 0.00—0.00 K kg.-kint.

Vad és vadhus: szarvas, egészben 0.90—1.00 K, öz, egészben 1.40—1.60 K, vaddisznó, egészben 0.90—1.00 K, dárnyvad egészben 0.00—0.00 K, nyul, nagy 3.20—3.40 K, vadulud 0.00—0.00 K, vadruca 0.00—0.00 K, fácán 2.00—3.20 K, fogoly 0.90—1.40 K, szalonna, erdei 0.00—0.00 kg.-kint.

Tej és tejtermékek: Tej, teljes —28—28 K, lefölözött 0.00—0.00 K, tejszín, habnak 1.40—1.60 K, főzészre —80—80 K, tejföl —80—1.00 K, vaj szövetek centrif. tea-vaj 2.40—3.20 K, köpült 1.80—2.10 K, főző darabos 1.80—2.10 K, juh-vaj 0.00—0.00 K, tehéntúró Ia —28—84 K, IIa —20—26 K, juh túró Ia 0.00—0.00 K, IIa —, —, K, lipóti túró 1.40—1.60 K kg.-kint.

Tojás: friss tojás, teatojás 10.50—11.00 K, főző 9.00—9.60—alöldi 120.00—124.00 K, erdélyi 116.00—120.00 K, meszes — K — K.

H. HAUPTNER

gyártmányu (4304. sz.) **RAEBIGER-féle**

hüvelyfecskendő

a járványos elvetelés, hüvelyhurut gyógykezelésére a legjobban bevált a Bacillol-kenőcs befecskendezésére. ::

Legolesőbb gyógymód. — Szaktekintélyek ajánlják.

Ara használati utasítással K 26.60

Bacillol-kenőcs hozzá kg.-ként K 3.—

Kapható a magyarországi vezérképv.

GEITTNER és RAUSCH cégénél

Budapest, VI. ker.,
Andrássy-ut 18G.

Kwizda Ferencz János

az osztrák-magyar csász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cikkekben való szállítója, kertületi gyógyszerész Korneuburg-ban, Wien mellett.

KWIZDA-féle Korneuburgi marhapor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére.

50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására.

Egy doboz ára K 1.40, fél doboz 70 fillér.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten, VI. Király-utca 12. sz. VI. Andrássy-ut 26. sz.

Amerikából direkte importált **PLYMOUTH** fajtisza, kiváló szép ivadékaira és keltetőjásaira előjegyzést elfogad **KOVACS ODON** bel- és külföldön többszörösen kitüntetett plymouth tenyészete. A tojások ára tucatonként (15 db.) Május végéig bezárólag 16 korona, azontól 10 korona csomagolással együtt. Az állatok darabja 20 koronától feljebb minőség és fejlettség szerint. Megrendelések **Budapest, Városmajor-utca 30** szám alá intézendők.

Elsőrendű magyarfajú

Erdélyi

járomosökrök,

ugyszintén

1 és 2 éves magyarfajú

Erdélyi

ökörborjúk

minden időben nagy választékban kaphatók

ALEXA MIKLÓS-nál

Szamosújvárt,

Szolnok-Doboka megye.

Fajbaromfitelep Húgyagon, Nógrád megye. Nagytestű magyar fajtyúk tenyésztése. Keltető-tojások árai: ipolyvölgyi kemendmagos darabja 50 fillér, 50 darab 20 korona; 1911., teljesen kifejlett, ivarérett tenyészállatok darabja 8 kor. Rázásmentes ingyen csomagolás.

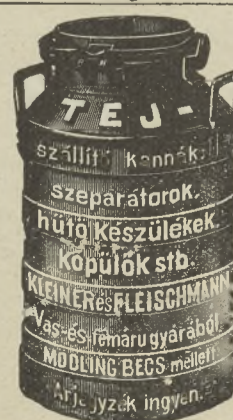

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltetnek, sovány, ugy hizott állapotban

URL REZSO

sertésbizományosnál, **BUDAPEST, VIII. ker., Népszínház-utca 22. sz.** (Polgári serfőzde bérpalota). — Telefon: 97—05 interurban. Felvilágosítással készséggel szolgál.

100 pár diszlószerszám,

mell- és kumet, ezüst- és aranydíszítések, tűzálló kaszák, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótakarók, régi és új esőkönyvegek, halinacsiznák, zöldségmunkás zubbonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi, női- és gyermek-nyerges, régi és új legyverek, kardok és puskák, másoló prések, gyepölőszárak, Candage-ok és mindenféle hasonló szerzőmök olcsóbban, mint bárhol kaphatók

Wien IX. Trödlerhalle 105.

Telefon 20745. — A küldemény utánvétellel eszközöltetik. — Nem alkalmas tárgy kicseréltetik. — Az államtisztviselők szállítója. — Kérem ügyelni a 105. számra.

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-út sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsiból. Használt kocsik becsértetnek és átalakítások elfogadtnak jutányos árak mellett. Ugyszinté mindenféle üzleti és gazdasági kocsik készítése.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Mindenféle

Szivattyuk

házi és nyilvános használatra, gyári és ipari célokra. Vas- és ólomcsövek bármely nagyságban.

Istálló-vezetékek.

Mérlegek

legujabb és javi ott rendszerűek.

Szivattyuk és mérlegek tejgazdasági üzemekre kaphatók:

GARVENSWERKE

gép-, szivattyu- és mérleggyár

Központ: **W. GARWENS, WIEN** I. Schwarzenbergstrasse 6.

Árjegyzékkel díjtalanul és portómentesen szolgálunk.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Budapest, VIII., Baross-utca 10.

Biztosítási alap: Alapítványok kormány hozzájárulásával 2.488.780.—, tartalékok 2.819.596.25, összesen 5.308.376.25 korona. 1901. évi felesleg 90.349.—, 1902. évi felesleg 59.782.26, 1903. évi felesleg 109.381.78. 1904. évi felesleg 72.488.23, 1905. évi felesleg 61.780.60. 1906. évi felesleg 89.248.65, 1907. évi felesleg 41.877.32, 1908. évi felesleg 81.088.76, 1909. évi felesleg 106.589.64, 1910. évi felesleg 120.164.38, 1911. évi felesleg 148.378.16 korona.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módok szerint. Az üzlet eredményében a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi tiszteletdíjuktól egy tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi tiszteletdíjuktól határozott tartalommal helyettesített. Az 1903. évi tiszteletdíjuktól a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évi tiszteletdíjuktól a jégkár ellen biztosítottak 2—2 százalékos díjvisszatérítést részesültek. Az 1906. évi tiszteletdíjuktól a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adják fel biztosításukat, 5 százalékos engedményben részesültek. Az 1907., 1908., 1909. valamint 1910. évi tiszteletdíjuktól pedig tartalékainkat gyarapítottuk. Az 1911. évi tiszteletdíjuktól a jégkár ellen biztosított tagjaink, a kik akár egy, akár több évre jégkár ellen nála biztosítottak és 1912. évi tiszteletdíjuktól a szövetkezetnél fognak biztosítani, tíz százalékos díjvisszatérítést ad. 1911. év végén a tartalékok 2.819.596.25 koronára rúgnak. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a „**GONDVISELÉS**” Országos Központi Segélyező Társulat útján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető leánykiházasítási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezték a jótékonyzslu működésével. Tájékoztató kézséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX., Erkel-utca 20.